

4. Hittanár-nevelőtanár osztatlan tanárszak, szakpáros – német szakpárral - nappali munkarend

MINTATANTERV

Hittanár-nevelőtanár osztatlan tanárszak _szakpár_ német

érvényes: 2018/2019. tanévtől

Szakfelelős: Prof. Dr. Németh Dávid tanszékvezető, egyetemi tanár

Tantárgy	Kód	Előfel-tétel kódja	Választhatóság	Félévek									
				Kontakt óraszám/követelmény/kredit									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KOMPLEX VIZSGA													
Ószövetségi szigorlat 1. (ószövetségi bibliaismeret, bevezetés.)	BTHBV06	BTHBV50 ÓSZBV14 ÓSZBV15	K				-/sz/0						
Újszövetségi szigorlat 1. (újszövetségi bibliaismeret, bevezetés.)	BTHBV07	BTHBV51 ÚSZBV34 ÚSZBV35	K				-/sz/0						
Ószövetségi szigorlat 2. (ószövetségi írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBV08	ÓSZBV16 ÓSZBV17 BTHBV56	K								-/sz/0		
Újszövetségi szigorlat 2. (újszövetségi írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBV09	ÚSZBV36 ÚSZBV37 BTHBV58	K								-/sz/0		
Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)	DOERV02	DOERV11* DOERV20* DOERV17* DOERV19	K							-/sz/0			
Históriai szigorlat (egyetemes és magyar egyháztörténet)	ETRRV01	ETRRV53* ETRRV55	K						-/sz/0				
ALAPOZÓ MODUL (AL)													
a) Bibliai sáv													
Bibliaismeret 1	BTHBV50	----	K	30/k/2									
Bibliaismeret 2	BTHBV51	----	K		30/k/2								
Ószövetségi bevezetés 1	ÓSZBV14	----	K			30/k/2							
Ószövetségi bevezetés 2	ÓSZBV15	----	K				30/k/2						
Újszövetségi bevezetés 1	ÚSZBV34	----	K			30/k/2							
Újszövetségi bevezetés 2	ÚSZBV35	----	K				30/k/2						

b) Rendszeres sáv													
Hitvallásismeret 1	DOERV10	-----	K	30/k/2									
Hitvallásismeret 2	DOERV11	DOERV10*	K		30/k/2								
Dogmatörténet 1	DOERV14	DOERV11*	K			30/k/2							
Dogmatörténet 2	DOERV20	DOERV14*	K				30/k/2						
Egyetemes egyháztörténet 1	ETRRV50	-----	K			30/k/2							
Egyetemes egyháztörténet 2	ETRRV51	ETRRV50*	K				30/k/2						
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
c) Gyakorlati sáv													
Egyházismeret	GYKGV68 (BTK-ás kód: TKR014)	-----	K								15/k/1		
Pásztorálpszichológia	VPPGV44	-----	K						30/k/2				
Pásztorálpszichológiai gyakorlat	VPPGV45	VPPGV44*	K							30/gy/2			
Beszédtechnika 1	GYKGV65	-----	K	30/gy/2									
SZAKMAI TÖRZSMODUL (TEO) I.													
a) Bibliai sáv													
Bibliai kortörténet 1	BTHBV54	BTHBV50-	K			30/k/2							
Bibliai kortörténet 2	BTHBV55	BTHBV51* BTHBV54*	K				30/k/2						
Ószövetségi írásmagyarázat 1	ÓSZBV16	BTHBV54*	K					30/k/2					
Ószövetségi írásmagyarázat 2	ÓSZBV17	ÓSZBV16*	K						30/k/2				
Újszövetségi írásmagyarázat 1	ÚSZBV36	BTHBV55*	K					30/k/2					
Újszövetségi írásmagyarázat 2	ÚSZBV37	ÚSZBV36*	K						30/k/2				
b) Rendszeres sáv													
Dogmatika prolegomena	DOERV13	DOERV10*	K		30/k/2								
Dogmatika 1	DOERV16	DOERV13* DOERV20*	K					30/k/2					
Dogmatika 2	DOERV17	DOERV16*	K						30/k/2				
Magyar egyháztörténet 1	ETRRV54	-----	K				30/k/2						
Magyar egyháztörténet 2	ETRRV55	ETRRV54*	K					30/k/2					
Egyetemes egyháztörténet 3	ETRRV52	ETRRV51*	K					30/k/2					
c) Katechetikai sáv													
Katechetika 1	VPPGV40	BTHBV50*	K		30/k/2								
Katechetika 2	VPPGV52	VPPGV40*	K		30/k/2								
Katechetikai gyakorlat 1	VPPGV41	BTHBV51*	K						30/gy/2				

Katechetikai gyakorlat 2	VPPGV42	VPPGV41*	K							30/gy/2			
Egyházi ének és zenetörténet 1	HIMGV68	----	K	30/k/2									
Egyházi ének és zenetörténet 2	HIMGV69	----	K		30/k/2								
Egyházi ének és zenetörténet 3	HIMGV70	----	K			30/k/2							
Egyházi ének és zenetörténet 4	HIMGV71	----	K				30/k/2						
Egyházi ének és zenetörténet 5	HIMGV72	----	K					30/k/2					
SZAKMAI TÖRZSMODUL II.													
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a) Bibliai sáv													
Ókori vallástörténet	BTHBV61	----	K	30/k/2									
Összehasonlító vallástörténet	BTHBV69	----	K					30/gy/2					
Bibliai teológia (Ősz.)	BTHBV56	----	K							30/k/3			
Bibliai teológia (Újsz.)	BTHBV58	----	K								30/k/3		
b) Rendszeres sáv													
Etika 1	DOERV18	DOERV16*	K						30/k/2				
Etika 2	DOERV19	DOERV18*	K							30/k/2			
Egyetemes egyháztörténet 4	ETRRV53	ETRRV52*	K						30/k/2				
c) Valláspedagógiai sáv													
Kollégiumi nevelés és lelkigondozás	VPPGV71	----	K								30/gy/1		
SZABADON VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK				A szabadon választható tantárgyak közül összesen 6 kreditet kell teljesíteni.									
Egyházi és gyülekezeti kommunikáció	VPPGV57	----	V	30/gy/2									
Önismereti gyakorlat	VPPGV58	----	V								30/gy/2		
Alkohol- és drogfüggés megelőzése	VPPGV74	----	V								30/gy/2		
Hátrányos helyzet	VPPGV70	----	V							(30/gy/3)			
Családi kommunikáció	VPPGV73	----	V								(30/gy/3)		
Egyházzsociológia	ETRRV61	----	V					(30/gy/3)					
Összesítés				Félévek									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Összes óraszám: 1425				180	180	180	210	210	180	120	165		
Összes kredit: 96				12	12	12	14	14	12	9	11		

A zárójelben feltüntetett szabadon választható kreditek nincsenek beleszámítva az összesített kreditbe.

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

Szigorlatok

HT BTHBV04 - BIBLIKUS SZIGORLAT 1. (ÓSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET, BEVEZETÉS, ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1. HT ÓSZBV15 – Ószövetségi bevezetés 2. HT ÓSZBV17 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. HT BTHBV56 – Bibliai teológia (Ósz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT BTHBV05 - BIBLIKUS SZIGORLAT 2. (ÚJSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET, BEVEZETÉS, ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliaismeret 2. HT ÚSZBV35 – Újszövetségi bevezetés 2. HT ÚSZBV37 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. HT BTHBV58 – Bibliai teológia (Úsz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT DOERV02 - RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV11 – Hitvallásismeret 2. HT DOERV20 – Dogmatörténet 2. HT DOERV17 – Dogmatika 2. HT DOERV19 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

HT ETRRV01 - HISTÓRIAI SZIGORLAT (EGYETEMES ÉS MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET)

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV53 – Egyetemes egyháztörténet 4. HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

Alapozó modul

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV50 – BIBLIAISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izráel vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség 2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz) 3. Izráel Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs) 4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám) 5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli ország rész története (1-2Kir, 1-2Krón) 6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezdrás és Nehémiás) 7. Eszter-Jób-Zsoltárok 8. Péld-Préd-Énekek 9. A próféták 1. (Ézs-Jer-JSir) 10. A próféták 2. (Ez-Mal) 11. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek 12. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek) Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996.▪ Pecsuk Ottó (szerk.), <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004.▪ Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó,▪ Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret</i>. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.▪ Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.▪ Pákozdy László Márton, <i>Bibliaiskola</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2007.▪ C. Westermann – G. Gloege, <i>A Biblia titkai</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.				

HT BTHBV51 – BIBLIAISMERET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. *Bibliaismereti kézikönyv* alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Újszövetségbe
2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet)
3. Szinoptikus evangéliumok: Márk
4. Szinoptikus evangéliumok: Máté
5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei
6. János evangéliuma és a jánosi levelek
7. Bevezetés Pál leveleihez
8. A Római levél, a korinthusi levelezés
9. Pál egyéb levelei
10. A Zsidókhoz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek
11. A Jelenések könyve
12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák)

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések)
Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
Órai aktivitás

Kötelező irodalom:

- Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996
- Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv*. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004
- C. Westermann – G. Gloege, *A Biblia titkai*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997
- Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliai iránytű*. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek

Ajánlott irodalom:

- Dér Katalin – Horváth Pál, *Bibliaismeret*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999.
- Herczeg Pál, *Érted is, amit olvasol?* Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991.
- Szathmáry Sándor, *Bibliaismeret 2*. Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.

HT ÓSZBV14 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsen az önálló exegetikai munka elkészítésére.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***Évközi tanulmányi követelmények:******Kötelező irodalom:***

- J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjodische literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallásstanárok számára*, Komárom, 2006.
- R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
- T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004
- J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
- H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²

HT ÓSZBV15 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsen az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

- J. A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Ajánlott irodalom:

- N. K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
- Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
- E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
- Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.

HT ÚSZBV34 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség hittanoktatói-vallástanári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, a szövegtörténetről, a kánontörténetről. A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek megértése is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: a kanonizációt meghatározó fontosabb tényezők; az eretnokség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a szövegtudomány történetének főbb állomásai; a fontosabb kéziratok; a szövegvariánsok kialakulásának jellegzetes okai; a szöveg meghatározásának főbb szempontjai. A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzettek, az egyes iratok irodalmi és teológiai jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel
- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy jellegzetes tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Wenham, David – Walton, Steve: *Exploring the New Testament. Volume One: A Guide to the Gospels and Acts*. Downers Grove, IL: IVP, 2011.
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztényen irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel
- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday

- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Linnemann, Eta: *Is There A Synoptic Problem?* Grand Rapids, MI: Baker, 1992. (német eredetije *Gibt es ein synoptisches Problem?* címen jelent meg)
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Sanders, E.P. – Davies, Margaret: *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZBV35 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy feladata az Újszövetség lelkészi és vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!* (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története* (2005) átdolgozott, második kiadása: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben)
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge:

Cambridge University Press

- Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: *An Introduction to the New Testament*. 1992, Leicester: InterVarsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Ehrman, Bart D.: *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings*. 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press
- Kümmel, Werner Georg: *Einleitung in das Neue Testament*. 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, *Introduction to the New Testament*. 1975, Nashville: Abingdon Press.)
- Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: *Exploring the New Testament*. Vol. 2: *A Guide to the Letters and Revelation*. 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Moffatt, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark
- Dr. Nagy István : *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Roloff, Jürgen: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. 1977, Berlin: EVA, 1984, – *Neues Testament* címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás.
- Roloff, Jürgen: *Einführung in das Neue Testament*. 1995, Stuttgart: Philipp Reclam
- Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. I.: Die Briefe des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter*. 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter
- Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermacher's hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen*. 1845, Berlin: bei G. Reimer
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark
- **Valamint:** Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A keresztyénség tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).
- Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV10 - HITVALLÁSISMERET 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkozásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Hit és hitvallás. HK 21-24
2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II
3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5
4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX
5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI
6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III
7. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI
8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI
9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34
10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancton: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999
- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545*. Pápa, 1907
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559*. Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556*. Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás*. Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás*, Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás*, Kolozsvár, 2000.
- *Doedrecht Kánonok*, Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten*. Wuppertal, 1997
- *Reformierte Zeugnis huete*. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT DOERV11 - HITVALLÁSISMERET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV10 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII 2. Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI 3. A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX 4. Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI. 5. A kulcsok hatalma HK 83-85. 6. A bűnbánat és megtérés HK 88-91. 7. Isten törvénye. HK 92-93. HH XII. 8. A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103 9. A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114. 10. Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII. 11. A hitvallások különleges összefüggései 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i>. Budapest, 1995 ▪ <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i>. Budapest, 1981 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i>. London, 1972 ▪ Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999 ▪ Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i>. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 ▪ <i>Luther Márton négy hitvallása</i>. Budapest, 1983. ▪ Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i>. Budapest, 1999 ▪ Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i>. Pápa, 1907 ▪ Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i>. Rövidített formában. Budapest, 1986 ▪ Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i>. Szentendre, 1997. ▪ <i>Belga Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1998. ▪ <i>Skót Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Westminsteri Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Ír Hitvallás</i>, Kolozsvár, 1999. ▪ <i>La Rochelle-i Hitvallás</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Dordrecht Kánonok</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i>. Wuppertal, 1997 ▪ <i>Reformierte Zeugnis huete</i>. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988. 				

HT DOERV14 - DOGMATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV11 – Hitvallásismeret 2.
---	----------------------------------	---------------------	---

Tantárgy előadója: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionizmus, doketizmus)
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.
4. Az apologeták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanásziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan
9. Augustinus
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus

Évközi tanulmányi követelmények:

2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

- Jonathan Hill: *A keresztyén gondolkodás története* Atheneum, Budapest, 2000.
- Tony Lane, *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat-Kálvin, 2000.
- A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest
- Vanyó László (szerk.) *Ókeresztyén írók* sorozat kijelölt szövegei
- Kálvin János, *Tanítás a keresztyén vallásra*, MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés
- Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet

Ajánlott irodalom:

- A. von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre
- Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E.V.
- Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.
- Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.
- Órigenész, *Kelszosz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
- Szent Ágoston, *Vallomásai*
- Szent Ágoston, *Isten városáról* I-IV.

HT DOERV20 - DOGMATÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV14 – Dogmatörténet I.	
Tantárgy előadója: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A humanizmus jelentősége, teológiája és antropológiája, elő-reformáció
2. A reformáció teológiája I. (Luther)
3. A reformáció teológiája II. (Melanchton, Zwingli)
4. A reformáció teológiája III. (Kálvin I.)
5. A reformáció teológiája IV. (Kálvin II.)
6. A protestáns ortodoxia
7. I. Zárthelyi dolgozat a fenti (1-6.) anyagból
8. A felvilágosodás és a XVIII. század teológiája
9. A XIX. századi liberális teológia I. (Schleiermacher)
10. A XIX. századi liberális teológia II. (Ritschl)
11. A XX. század teológiája I. (neo-ortodoxia és belső vitái: Barth, Brunner)
12. A XX. század teológiája II. (Bonhoeffer, Tillich, Moltmann)
13. II. Zárthelyi dolgozat a fenti (8-12.) anyagból

Évközi tanulmányi követelmények:

2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

- T. Lane: *A keresztyén gondolkodás rövid története*. Budapest, 2001
- A. E. McGrath: *Bevezetés a keresztyén teológiába*. Budapest, 1995
- J. Hill: *A keresztyén gondolkodás története*. Budapest, 2000
- Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I-II*. Pápa, 1909-1910

Ajánlott irodalom:

- M.E. Osterhaven: *Az egyház hite. Történeti fejlődés ref. szempontból*. Budapest, 1995
- Bernhard Lohse: *A Short History of Christian Doctrine*. Philadelphia, 1985
- Karlmann Beyschlag: *Grundriss der Dogmengeschichte I-III*. Darmstadt, 1982
- *Handbuch der Dogmen- und Theologiegeschichte I-III*. Göttingen, 1999
- Wilhelm Niesel: *Kálvin teológiája*. Budapest, 1998
- Friedrich Wilhelm Kantzenbach: *Teológiai irányzatok*. Budapest, 1996
- Heinz Zahrnt: *Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században*. Budapest, 1997
- Gerhard Ebeling: *Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába*. Budapest, 1997
- Eugenio Garin: *Reneszánsz és műveltség*. Budapest, 1988

HT FILRV30 - BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy proedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb koraszakaival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel

Részvétel a forrásirodalom feldolgozásában
Kötelező irodalom:
<p><i>Kötelező:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o. ▪ Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993. <p><i>Kötelező forrásirodalom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre: <ul style="list-style-type: none"> - 21-24.old. Hérakleitosz B1 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b. - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet. - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11;8,19. 9-22. - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet. - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek) - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet) - 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet). - 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról. - 301-304.H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet) - 325-332. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet)
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A hallgatói érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kiadásra.

HT ETRRV50 - EGYHÁZTÖRTÉNET 1. - KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története 2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete) 3. Keresztyénüldözések kora 4. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája 5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok 6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása 7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése 8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek) 9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor 10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága 				

11. A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok)
12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk
13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok
14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola
15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz

Évközi tanulmányi követelmények:

A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.

Kötelező irodalom:

- Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991)
- Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.
- Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000.
- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
- Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámin, Bp. Európa, 2011. 1255
- A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146.
- A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191.
- Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
- Alföldi András: Keresztény császárok, pogány Róma, Attraktor, 2005
- Augustinus, Aurelius: Isten városáról, Budapest: Kairosz, 2005
- Billings, Malcolm: A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798, Debrecen: Hajja, 2007
- Bozsóki Pál Gerő: Keresztes hadjáratok, Szeged: Agapé, 1995
- Brandt, Hartwin: Nagy Konstantin, az első keresztyén uralkodó, Budapest: Gabo, 2007
- Brown, Peter: Az európai keresztyénség kialakulása 200-1000, Budapest: Atlantisz, 1999
- Brown, Peter: Szent Ágoston élete, Budapest: Osiris, 2003
- Canterbury Szent Anzelm: Filozófiai és teológiai művek I., Budapest: Osiris, 2001
- Chadwick, Henry: A korai egyház, Budapest: Osiris, 2003
- Classen, Peter- Cremonai Liudprand: A Nyugat és Bizánc a 8-10. században, Bizantológiai Intézet, 2005
- Csohány János: A kereszténység első évezrede: 1073-ig, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
- Deér József: A pápaság és a normannok, Attraktor, 2010
- Egres, J. Odo: Szent Bernát élete és tanítása, Budapest: Szent István, 1990
- Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Budapest: Szent István, 1967
- Fergusson, Everett: A keresztyénség bölcsője, Budapest: Osiris, 1999
- Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937
- Fischer-Fabian, Siegfried: Nagy Károly, az első európai, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
- Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
- Kármán Miklós: Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága, 1909
- Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
- Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
- Leclercq, Jean: Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
- McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztyén teológiába, Budapest: Osiris, 2003
- Molnár Tamás: Az egyház, évszázadok zárandoka, Budapest: Szent István Társulat, 1997
- Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): Nagy Károly (742–814), Budapest: Gabo, 2014
- Rácz Jenő Ferenc: Aurelius Augustinus világnézete, Gyula, 1937
- Runciman, Steven: A keresztes hadjáratok története, Budapest: Osiris, 2002
- Southern, R. W. A nyugati társadalom és az egyház a középkorban, Budapest: Gondolat, 1987
- Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007

HT ETRRV51 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV50 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja Hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A reformáció kora: Kálvin János

1. A XV-XVI. századi egyházi és társadalmi viszonya, és szellemi irányzatai
2. Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása
3. Kálvin első genfi tartózkodása
4. Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái
5. Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megeremtése, exilium
6. Strassbourg 1538-41
7. Újra Genfben 1541-től
8. Ordonances Ecclesiastiques
9. Az egyház feladata, szolgálatai
10. Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál
11. Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai
12. Egyház és állam kapcsolata
13. Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata
14. Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából
15. Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés

Kötelező irodalom:

- Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.
- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
- Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.
- Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994.
- McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
- Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998.
- W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003
- Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
- Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth
- Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909
- Pruzsinszky P., Kálvin János, Pápa, 1909
- Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943.
- Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986.
- Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907.
- Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983.
- Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997.
- O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998.
- Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907.

- Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909
- Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996.
- Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.
- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
- Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994.
- McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
- Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

c.) Gyakorlati sáv

HT GYKGV68 - EGYHÁZISMERET				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni. Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép) 2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története 3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege 4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata 5. Egyházunk diakóniája és missziója 6. A gyülekezet teológiai és ekkleziisztikai szempontból 7. A presbitérium munkája 8. A gyülekezeti éneklés helyzete 9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben 10. Egyház és iskolaügy 11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja” 12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dr. Nagy István : A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003 ▪ Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941 ▪ Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000 ▪ Douglass: Új reformáció Budapest 2002 ▪ Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005 				

- Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.
- Makkai Sándor: Az egyház bünei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005

HT VPPGV44 - PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozottal, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Mi a pasztorálpszichológia?
2. A pszichoterápia és a lelkigondozás kapcsolata
3. Mit tanulhatunk a mélylélektantól?
4. Mit tanulhatunk a humanista pszichoterápiától?
5. Mit tanulhatunk a logoterápiás pszichoterápiától?
6. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei
7. A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében
8. A segítség pasztorálpszichológiai szemlélete
9. A beszélgetés vezetése
10. Villámbeszélgetések
11. A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás).
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
- Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009

Ajánlott irodalom:

- Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.
- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás)
- Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997.
- Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002.
- Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn, 2004.
- Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen, 2003.
- Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
- Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen, 1999.
- Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München, 1988.

- Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn, 2000.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
- Ziemer, Jürgen: Seelsorgelehre, 2. Aufl., Göttingen, 2004.

HT VPPGV45 - PÁSZTORÁLPSZICHOLOGIAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV44 - Pasztorálpszichológia	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Zh, a gyakorlat, az olvasónapló és a verbatim-elemzés értékelése ötfokú skálán

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkigondozást, a lelkipásztori szolgálat egyik legszebb feladatát és lehetőségét nem lehet csupán elméletből megtanulni. A hallgatók – klinikai lelkigondozó által felügyelt – kórházban végzett gyakorlatát kísérő tanegység célja a gyakorlati lelkigondozás különböző szituációiban szerzett tapasztalatok feldolgozása, az ezzel kapcsolatos ismeretek reflektálása és bővítése, a hallgatók önismeretének és lelkigondozói kompetenciájának fejlesztése a gyakorlatban szerzett tapasztalatok figyelembevételével. Ezen célok elérését a klinikai gyakorlat mellett a kiscsoportos feltáró-elemző munka hivatott elősegíteni.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Lelkigondozás a kórházban
2. A lelkigondozói beszélgetés kezdete, íve és vége
3. A verbatim és elemzése
4. Lelkigondozói beszélgetések elemzése

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat megírása (anyaga: Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992), olvasónapló készítése (anyaga: Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest 2009). Rendszeres lelkigondozói beszélgetés-vezetés (/esetleg blokkosított/ kórházi gyakorlaton); verbatim-készítés; csoportos beszélgetés-elemzés; egyéni verbatim-elemzés.

Kötelező irodalom:

- Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.

Ajánlott irodalom:

- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999.
- Hézsér Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997.
- Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002.
- Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
- Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009.
- Piper, Hans-Christoph: Beszélgetés-elemzések, Debrecen, 1998.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.

HT VPPGV57 - EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hittanoktató üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálta lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezetek istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatosan, melyről írásos beszámolót készítenek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyház mint communio sanctorum
2. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben
3. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése
4. Hallgatói beszámolók
5. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái
6. A prédikáció mint kommunikáció
7. Meditáció és imádság
8. Hallgatói beszámolók
9. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai
10. Valláspedagógiai kommunikáció
11. Hallgatói beszámolók

Évközi tanulmányi követelmények:

- Hospitálási jegyzőkönyv beadása
- Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- Friedrich Schulz von Thun: A kommunikáció zavarai és feoldásuk
- Németh Dávid: Pasztorálanropológia, KRE-L'Harmattan, Budapest, 2012. (177-239.)

Ajánlott irodalom:

- H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.
- F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.
- Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.
- J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.
- Hézszer G., Pasztorálszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.
- R. Otto, A szent, Bp. 1997.
- F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.
- W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.
- K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.
- J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.
- R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.
- M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.

HT GYKGV65 – BESZÉDTECHNIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója: Hauptman-Tőkés Antónia Paula	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Montágh Imre: Tiszta beszéd 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus 				

Szakmai törzsmodul (TEO) I.

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV54 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Péntek Dániel Gábor Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				

1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra)
2. Az államiság előtti Izrael
3. Izrael és Júda királyságai
4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszírria, Babilon, Perzsia)
5. Restauráció (Fogság és visszatérés)
6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003.
- Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.

Ajánlott irodalom:

- Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffield, 1993.
- Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987.
- Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969.
- Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983.
- Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986.
- Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985.
- Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973.
- Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991.
- Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o.
- Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985.
- Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998.
- McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999.
- Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.
- Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o.
- Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT BTHBV55 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliismeret 2. HT BTHBV54 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal Izrael történetének hellenisztikus és római kori történelmét. Azt a közeget, melyben az ószövetségi kánon kialakult, illetve amelyben az Újszövetség eseményei játszódottak. Ennek során betekintést nyerhetnek a hellenisztikus birodalmak, és a római birodalom működésébe, szellemi közegébe. Részletesen vizsgálhatják a zsidóságon belül kialakuló vallási irányvonalak eredőit és küzdelmeit. A korabeli szövegek megismerésével összehasonlíthatják a bibliai és nem bibliai szerzők szociológiai és politikai hátterét.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hellenisztikus kor nagypolitikai eseményei
2. A hellenizmus és judaizmus találkozásának politikai hatásai
3. A makkabeus felkelés és a hamóneus királyság
4. A Római birodalom és Izrael

5. Heródes és utódai
6. A keresztyénség megjelenése
7. Az 1. zsidó háború és hatása zsidókra és keresztyénekre
8. A Bar-Kochba felkelés
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karasszon István (1991) <i>Izrael története</i> (jegyzet) Budapest ▪ H. Jagersma (1991) <i>Izrael története 2.</i> Budapest
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H.H. Ben-Sasson (1969) <i>A History of the Jewish People</i>, London ▪ J. Allerhand (1987) <i>A zsidóság története</i>, Budapest ▪ E. Fergusson (1999) <i>A keresztyénség bölcsője</i> Budapest, Osiris ▪ S. Schwartz (2001) <i>Imperialism and Jewish Society, 200 B.C.E. to 640 C.E.</i> Princeton ▪ E. Haag (2003) <i>Das Hellenistische Zeitalter</i> Stuttgart, Kohlhammer

HT ÓSZBV16 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV54 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva. 				

HT ÓSZBV17 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

- A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÚSZBV36 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV55 – Bibliai kortörténet 2.	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi írásmagyarázathoz (exegézishez) szükséges képesség elsajátítása és elmélyítése. Hittanár szakokon megadott bibliai szöveg magyarázata a Magyarországi Református Egyházban használt bibliafordítások (Károli, RÚF) alapján, kommentárok felhasználásával. A szöveg belső összefüggéseinek feltárása, kortörténeti ismeretek figyelembe vételével, irodalmi jellegzetességeinek és teológiai hangsúlyainak megértése; a szöveg értelmezéséhez kapcsolódó hermeneutikai kérdések tisztázása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség adott textusok megértéséhez.

A Korinthusiakhoz írt 1. levél 1-8. fejezetének (1Kor 1-8.) magyarázata a magyar bibliafordítások szövege alapján, az eredeti szövegnek az előadásokon és a kötelező irodalomban megismert többleteivel együtt.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel
- Referátum egy választott kommentárról (önálló jelentkezés alapján)
- Olvasónapló készítése (Balla Péter tanszékvezető professzor személyes honlapján olvasható szempontok szerint)

Kötelező irodalom

A következő, magyar nyelven megjelent kommentárok egyikének ismerete (az előadások anyaga mellett):

- CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*. Budapest: Luther, 2008.
- KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*. Budapest: Kálvin, 2015.
- TŐKÉS István: *A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*. Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.

Ajánlott irodalom:

Kommentárok az 1. korinthusi levélhez:

- Peter ARZT-GRABNER et al.: *1. Korinther (Papyrologische Kommentare zum Neuen Testament)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2006.
- C. K. BARRETT: *The First Epistle to the Corinthians (BNTC)*. London: Black, 1968.

- Craig L. BLOMBERG: *1 Corinthians (NIVAC)*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1994.
- Roy E. CIAMPA — Brian S. ROSNER: *The First Letter to the Corinthians (PNTC)*. Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2010.
- Raymond F. COLLINS: *First Corinthians (Sacra Pagina)*. Collegeville, MN: Liturgical, 1999.
- Hans CONZELMANN: *Der erste Brief an die Korinther (KEK)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1981. (2. kiadás; angolul megjelent az első kiadás fordítása a Hermeneia sorozatban, 1975-ben)
- CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*. Budapest: Luther, 2008.
- Gordon D. FEE: *The First Epistle to the Corinthians (NICNT)*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1987.
- Joseph A. FITZMYER: *First Corinthians (Anchor)*. New Haven – London: Yale, 2008.
- Paul GARDNER: *1 Corinthians (ZECNT)*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018.
- David E. GARLAND: *1 Corinthians (BECNT)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2003.
- Richard B. HAYS: *First Corinthians (Interpretation)*. Louisville, KY: John Knox, 1997.
- Jean HÉRING: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Neuchâtel: Delachaux et Niestlé, 1949.
- Richard A. HORSLEY: *First Corinthians (ANTC)*. Nashville, TN: Abingdon, 1998.
- KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*. Budapest: Kálvin, 2015.
- Craig S. KEENER: *1-2 Corinthians (NCBC)*. Cambridge: University Press, 2005.
- Jakob KREMER: *Der Erste Brief an die Korinther (RNT)*. Regensburg: Friedrich Pustet, 1997.
- Friedrich LANG: *Die Briefe an die Korinther (NTD)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1994. (17. kiadás)
- Leon MORRIS: *1 Corinthians (TNTC)*. Nottingham — Downers Grove, IL: IVP, 1985.
- PHEME PERKINS: *First Corinthians (Paideia)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2012.
- David PRIOR: *Pál első levele a korinthusiakhoz (A Biblia ma)*. Budapest: Harmat, 1995.
- Adolf SCHLATTER: *Die Korintherbriefe*. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1953.
- Eckhard J. SCHNABEL: *Der erste Brief des Paulus an die Korinther (HTA)*. Wuppertal: R. Brockhaus, 2006.
- Wolfgang SCHRAGE: *Der erste Brief an die Korinther (EKK)*. 4 kötet. Zürich: Benziger – Neukirchen-Vluyn: Neukirchener, 1991-2001.
- Christophe SENFT: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Genève: Labor et Fides, 1990. (2. kiadás)
- Marion L. SOARDS: *1 Corinthians (NIBC)*. Peabody, MA: Hendrickson, 1999.
- Robert SOMERVILLE: *La première épître de Paul aux Corinthiens (CEB)*. 2 kötet. Vaux-sur-Seine: Edifac, 2001-2005.
- August STROBEL: *Der erste Brief an die Korinther (ZBK)*. Zürich: Theologischer Verlag, 1989.
- Anthony C. THISELTON: *The First Epistle to the Corinthians (NIGTC)*. Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2000.
- TÓKÉS István: *A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*. Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.
- Ben WITHERINGTON III: *Conflict & Community in Corinth*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1995.
- Dieter ZELLER: *Der erste Brief an die Korinther (KEK)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2010.

HT ÚSZBV37 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:
--	----------------------------------	---------------------	-------------------------------------

			HT ÚSZBV36 – Újszövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az igehirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ További kommentárok magyar és idegen nyelven 				

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV13 - DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Prof. Em. Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV10 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Témaismertetés:				
1. A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147				
2. A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14				
3. Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142				
4. A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. MCGB: 176-181.				
5. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.).				
6. Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405.				
7. Az Ige hármas alakja és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170.				
8. Az Írás magyarázása és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183.				
9. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29.				
10. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i>, Budapest, 2000 (TKSZ) ▪ Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i>, Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD) ▪ Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>, Budapest, 1995 (McGB) 				

HT DOERV16 - DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV13 – Dogmatika prolegomena HT DOERV20 – Dogmatörténet 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világnépről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika				
2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák				

3. A teremtő és gondviselő Isten
4. A láthatatlan világ és az ember
5. Jézus Krisztus személye
Évközi tanulmányi követelmények:
Referátum
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n. ▪ Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994. ▪ Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába. Budapest, 1995. ▪ Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985. ▪ Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995. ▪ Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969. ▪ Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. ▪ Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT DOERV17 – DOGMATIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztény világnépről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk. 2. Az engedelmesség, szenvedés kereszt 3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel 4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés 5. Megtérés, újjászületés 6. A Szentlélek személye és munkája 7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása 8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem 9. Az egyház szolgálói, a kálvini négyes rend 10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok 11. Eszkhatológia 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n. ▪ Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994. ▪ Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest, 1995. ▪ Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. ▪ Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995. 				

Ajánlott irodalom:

- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962.
- John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.
- Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966.
- Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkatológia. Budapest, 2001.
- Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990.
- Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.

HT ETRRV54 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és helyzete Magyarországon a középkor folyamán.
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.
12. A reformáció és az iskolaügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.

13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.
Évközi tanulmányi követelmények:
Óralátogatás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907). ▪ Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.); ▪ Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986); ▪ Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977); ▪ Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985); ▪ Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tókéczky László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.); ▪ Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRRV55 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV54 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények). 2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszassága, elnyomás a törvények ellenében. 3. Protestáns egyházszervezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása. 4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében. 5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására. 6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején. Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása. 7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével. 8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második harmadában. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak. 9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés. 10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében. 11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen. 				

12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolútiók.
 13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései.
 14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére.
 15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

- Zsilinszky Mihály: A magyarországi protestáns egyház története (Bp. 1907)
- Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp.1949. Reprint Sárospatak 1995.)
- Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
- Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tókéczky László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.)
- Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.)
- Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.)

HT ETRRV52 – EGYETEMES EGYHÁZTRÖTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV51 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrechti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképéből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.

Kötelező irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, München: Aurora, 1975, Letölthető: http://www.ppek.hu/konyvek/Adrianyi_Gabor_Az_egyhaztortenet_kezikonyve_1.pdf (AG)
- Colijn, Jos: Egyetemes egyháztörténet, Iránytű Alapítvány, 2001 (JC)
- Dienes Dénes, szerk. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához III. – A felvilágosodás és ami utána következett, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2013 (DD)
- Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Osiris, 2000 (KH)

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
- Bangert, William: A jezsuiták története, Budapest: Osiris, 2002
- Czákó Jenő: A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány, Cegléd, 1943
- Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
- Furet, Francois, A francia forradalom története, Budapest: Osiris, 1996
- Jedin, Hubert: A zsinatok története, Budapest: Ecclesia, 2009
- Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
- Lányi Gábor: Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
- Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
- Loyolai Ignác: Lelki gyakorlatok, Budapest: Korda, 2011
- McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003
- Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007
- Wallmann, Johannes: A pietizmus, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
- Zoványi Jenő: A coccejanizmus története, Budapest, 1890

c.) Katechetikai sáv

HT VPPGV40 – KATECHETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A katechetika tárgya a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A gyülekezet pedagógiai feladatai 2. Gyermek a családban 3. Nevelői attitűdök 4. Nehézségek a családi nevelésben 5. A konfirmáció története és aktuális problémái 6. A konfirmációi oktatás tartalma 7. A konfirmációi oktatás módszertana 8. Az ifjúság vallásossága 9. Csoportmódszerek az ifjúsági munkában 10. A felnőttoktatás alkalmai a gyülekezetben 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat: F. J. Mönks – A.M. Knoers, Fejlődéslélektan, Budapest 2004. c. könyv tartalmi ismeretének a felmérésére.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imre Lajos, Katechetika, Bp. 1941. ▪ Enyedy Andor, A magyar református kátéirodalom, Budapest, 1928. ▪ Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. ▪ Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. ▪ Dr. Gyökössy Endre, Hogyan tartsunk gyermekbibliaórákat, Budapest 1992. ▪ Dr. Gyökössy Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39. ▪ Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet) 				

HT VPPGV52 – KATECHETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV40 – Katechetika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Katechetika 1.-ben elméleti szinten megismert eljárási módok és módszerek műhelymunkaszerű kipróbálása mintanyag kidolgozásával az egyes korosztályok számára. Egyéni, valamint csoportmunkával, s az eredmények reflektálásával fejlesztjük a hallgatók készségét tartalmi blokkok, ill. egész éves tanmenetek megtervezésére, az életkor-adekvát feldolgozási módok, tanítási módszerek és eszközök megtalálására, valamint az egyes				

foglalkozások szakszerű előkészítésére és szervezésére. Ebben a tanegységben biztosítunk helyet a katechézis történetének az áttekintésére az egyháztörténet kezdetétől napjainkig.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyén katechézis története a kezdetektől a reformációig
2. A reformáció hagyományai a katechézisben
3. Új fejlemények a XX. században
4. A magyar református katechézis története
5. Fiatal szülők „szemináriuma” a keresztyén nevelésről
6. Gyermekistentiszteleti munkaterv és egy foglalkozás előkészítése
7. A konfirmandusokkal folyó munka módszerei és egy óraterv kidolgozása
8. Ifjúsági csendeshét megtervezése
9. Bibliaiskola tartalmi és módszertani terve
10. Beteg- és családlátogató csoport felkészítése (munkaterv)

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat készítése, amelyben az 5-10. témakörök közül kettő részletes kidolgozása történik meg

Kötelező irodalom:

- Segédkönyvek, segédanyagok

HT VPPGV41 – KATECHETIKAI GYAKORLAT 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Thoma László Róbert Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlati lelkipásztori munka egyik lényeges és hangsúlyos része a katechézis. A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, valamint a metodikai felkészültség fejlesztése a konkrét gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az óravázlat- és bírálatkészítés gyakorlatába
2. A csoport, ill. a gyakorlat helyszínének megismerése
3. Hospitálás iskolai hittanórán
4. Gyakorlati hittanoktatói munka vegyes csoportban 3. osztályos tananyag alapján

Évközi tanulmányi követelmények:

Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), hospitálás a kijelölt alkalmakon, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.

Kötelező irodalom:

- Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.
- Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2.
- Gyermek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2.
- Ever Kujt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.
- MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.
- Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2.

- Gyermek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2.
- Ever Kujit: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.

HT VPPGV42 - KATECHETIKAI GYAKORLAT 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV41 – Katechetikai gyakorlat 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs Dr. Thoma László Róbert	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, a metodikai felkészültség fejlesztése a gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, szolgálati helyzetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az óravázlat-készítés alapszabályai. A használandó módszerek és eszközök kiválasztásának modelljei, lehetőségei. A hallgatóknak lehetőségük lesz óvodai, általános iskola alsó- illetve felső tagozat, valamint középiskolás fiatalok között végzett hittanoktatói munkába betekinteni. Az adott foglalkozások témái az adott csoport tanmenetétől függően változóak, de a kurzus indulásakor ismeretesebbek lesznek a hallgatók számára.

Évközi tanulmányi követelmények:

Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), rendszeres hospitálás, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.

Kötelező irodalom:

- Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok.
- Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest, 1996.
- Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.

HT HIMGV68 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei

2. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
- A Zsoltárok Könyve
- Az Újszövetség tanítása az éneklésről

3. A reformátorok tanítása az éneklésről: Kálvin és az egyházi ének

4-5. A genfi zsoltároskönyv keletkezése

6. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században

7. A 16. századi magyar históriás énekstílus

8-10. A 16. századi magyar egyházi énekstílus

11. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

12. A humanista metrikus énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 10 db, a fenti listából választott zsoltár + 146. zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

447, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 162, 408, 225, 251, 196. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190, 213.

Kottából: 7 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

403, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 368, 378, 209, 501, 400.

Kötelező irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: A Ráday Gyűjtemény évkönyve II (1981), 57–73.
- Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. Magyar Egyházzene I (1993/1994), 12-17.
- Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. Zsoltár I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

- Bourgeois, Loys: A muzsika igaz útja. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.
- Dobszay László: A magyar népének I. Veszprém 1995.
- Dobszay László: A magyar egyházzenetörténet forrásai. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Luther Márton: A muzsika dicsérete. Zsoltár I/3. (1994) 2-3.
- Papp Anette: A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.
- Papp Anette: A 16. század magyar eredetű népénekei. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: "Inter sollicitudines", MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: „A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek” – Népénektáraink tegnap és ma. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülészak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

HT HIMGV69 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:**Egyházi ének:**

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16. századi német korálról
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit
- mélyítse el a genfi zsoltárról szerzett ismereteit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából.

A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. *Theologiai Szemle* 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 737-750.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 436-451.
- Csomasz Tóth Kálmán: A négyszáz éves genfi zsoltár magyar tanulságai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 481-490.
- Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. *Magyar Egyházzene* VI. (1998/1999), 133-141.
- Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekköztetés, in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 491-519.
- Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 778-797.
- Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 10 (1968), 11–36.
- Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.
- Dobszay László: *A magyar egyházzene-történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.

- Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.
- Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)
- Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch? 2.*, durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001
- Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.
- Mahrenholz, Christhard – Söhngen, Oskar – Schlibke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.
- Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.
- Rößler, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.
- Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
- Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMGV70 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1.a A gregorián ének története

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
2. A neumatikus-melodikus műfajok
3. A melizmatikus műfajok
4. Új műfajok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsoltosma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
 - A mellékistentisztelet műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulusz, benedicamus, invitatórium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatótörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

4. A 17. SZÁZADBAN KELETKEZETT MAGYAR EREDETŰ REPERTOÁR

1. Történeti bevezetés
2. A 17. századi népének hagyományos rétege
3. A 17. századi népének „barokkos” rétege

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 17, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 112, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500, 337, 371, 152, 171, 207, 215, 206, 436, 370, 315. ÉE: 20., 111. EvÉK: 108.

6 db graduál-ének.

Kottából: 7 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351, 314, 354, 320, 416, 278, 335, 159, 346, 350, 327.

Kötelező irodalom:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czeglédy Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

- Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.
- Botta István: Huszár *Gál élete, művei és kora (1512?–1575)*. Akadémiai Kiadó Budapest 1991.
- Czeglédy Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.
- Czeglédy Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.
- Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*, Budapest 2003. 778-797.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: *A magyar népének I. Veszprém* 1995.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, melly mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmatosan meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene VII* (1999/2000), 327–366.

H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóarend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.

Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561.* Borsa Gedeon tanulmányával. *Bibliotheca Hungarica Antiqua* 12, Budapest 1983.

Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574.* Hubert Gabriella tanulmányával. *Bibliotheca Hungarica Antiqua* 13, Budapest 1986.

Karasszon Dezső: *Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet*, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből.* Debrecen 2000. 139–206.

Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben.* Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.

Papp Anette: *A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig.* *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.

Papp Anette: *A protestáns graduálok introitus-repertoárja.* in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.

Papp Anette: *Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán.* *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.

Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai.* Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Papp Anette: *Gregorián eredetű népénekek.* Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra. Készítette: Ferenci Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten.* Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez I.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: *Első hangjegyes népénekünk. A Te Deum-dallam magyarországi története*, in: *Népzene és Zenetörténet* III. Budapest

HT HIMGV71 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakal kivülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népénekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: *A 16. század magyar dallamai*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: *A magyar egyházi népének vázlatos története*. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*, Budapest 2003. 778-797.
- Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.
- Dobszay László: *A magyar egyházzenei történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Szakmai törzsmodul II.

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV69 - ÖSSZEHAJONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel, kiadott szakirodalom feldolgozása, illetve a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig.▪ M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o.▪ H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók)▪ M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.▪ Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.▪ Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.				

HT BTHBV56 - BIBLIAI TEOLÓGIA (ÓSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Zh, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól; b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;				

<p>c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.</p>				
<p>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</p>				
<p>1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek 2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája 3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben 4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések Nagy teológiai témák részletes elemzése: 5. Kiválasztás 6. Bűn és bűnbocsánat 7. Messiás és eszkhatólógia 8. Ember és a nemiség 9. Szeretet és gyűlölet</p>				
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p>				
<p>1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%) 2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)</p>				
<p>Kötelező irodalom:</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ G. von Rad (2000, 2001): <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i> Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Claus Westermann (1993) <i>Az Ószövetség teológiájának vázlatja.</i> Budapest ▪ Hans W. Wolff (2001) <i>Az Ószövetség antropológiája,</i> Pápa-Budapest: PRTA-Harmat 				
<p>Ajánlott irodalom:</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tóth Kálmán (1979): <i>Ószövetségi bibliai teológia</i> (jegyzet). Budapest.; ▪ H. W. Wolff (2001): <i>Az Ószövetség antropológiája.</i> Harmat-PRTA, Budapest. ▪ W. Bruegemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.</i> Fortress Press, Minneapolis. ▪ R. Albertz (1992): <i>Religionsgeschichte Israels.</i> Vandenhoeck & Ruprecht ▪ Uő. (1994): <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament.</i> Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky. ▪ James Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,</i> London, 1999 ▪ Brevard S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context,</i> London, 1985 ▪ Brevard S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments,</i> London, 1992 ▪ Hartmut Gese: <i>Zur biblischen Theologie,</i> München, 1977 ▪ W. Eichrodt (1933-39): <i>Theologie des Alten Testaments I-III.</i> Klotz Verlag, Stuttgart / <i>Old Testament Theology I-II.</i> Louisville, Kentucky. ▪ W. H. Schmidt (1987⁶), <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.</i> Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn. ▪ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit. 				

HT BTHBV58 - BIBLIAI TEOLÓGIA (ÚSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ösgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése
2. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei
3. A bibliai teológia története és mai kérdései
4. Keresztelő János
5. Jézus Krisztus igehirdetése
6. Jézus Krisztus etikája
7. Jézus Krisztus tettei
8. Jézus Krisztus méltóságjelzői
9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
10. Az ösgyülekezet és Jakab teológiája
11. Az apostoli zsinat
12. Pál apostol személye
13. Pál krisztológiája
14. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése
15. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal
16. Keresztség, úrvacsora, Lélek és karizmák
17. Pál etikája és antropológiai fogalmai
18. A késői Páli levelek teológiája
19. János teológiája 1. Krisztológia
20. János teológiája 2. Jézus Krisztus küldetése – Paraklétosz – eszkhatológia, koinónia
21. A Jánosi levelek és a jánosi kör kérdése
22. A Jelenések könyvének teológiája
23. A Zsidókhoz írt levél teológiája
24. A katolikus levelek teológiája

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.

Kötelező irodalom:

- Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
- R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
- Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlatja*. Budapest: KRE, 2004.
- L. Goppelt, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest, 1992.
- E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004

Ajánlott irodalom:

- *Biblikus teológiai szótár*. Szent István Társulat, 2009.
- B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
- Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.
- J. Gnilka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
- Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szólok*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
- S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
- H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
- K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
- P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999.
- Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV18 - ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ethosz és etika 2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia 3. Evangélium és törvény 4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat 5. Rendek, mandátumok és intézmények 6. I. zárthelyi dolgozat 7. A keresztyén ókor etikái 8. A skolasztika etikája 9. A reformáció etikája 10. A liberális teológiai etika 11. A 20. századi protestáns etika 12. II. zárthelyi dolgozat 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok megírása				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 ▪ Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 ▪ Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993 ▪ Szathmáry Sándor: Theológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990 ▪ Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992 ▪ Anzenbacher, Arno: Keresztyén társadalometika. Budapest, 2001 ▪ Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999 ▪ Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989 ▪ Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994 ▪ Pinckaers, Servias: A keresztyén erkölcssteológia forrásai. Budapest, 2001 ▪ Weber, Helmut: Általános erkölcssteológia. Budapest, 2001 ▪ Weber, Helmut: Speciális erkölcssteológia. Budapest, 2001 				

HT DOERV19 – ETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV18 – Etika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) 2. A beszéd etikája (III. parancsolat) 3. Ünnepe és munka (IV. parancsolat) 4. A tisztelet etikája (V. parancsolat) 5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat) 6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) 7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) 8. Hazugság, vád, árusítás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) 9. A bűnös vágy (X. parancsolat) 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 ▪ Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 ▪ Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982 ▪ Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994 ▪ Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez. 				

HT ETRRV53 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV52 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Vizsgálja hogyan engedelmességet az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A legújabb kor története 1814-től napjainkig				

1. Romantikától az I. Világháborúig, a kor jellemző történelmi, gazdasági, politikai, kulturális eseményei
2. Szent Szövetség és kora
3. A római katolikus egyház restaurációja, a Kúria politikája I. Vatikáni Zsinat, Bismarck és a Kulturkampf
4. Teológiai és filozófiai gondolkodók
5. Ébredések és ennek hatásai, Anglia, Skócia
6. Német protestánsok a szociális helyzet megoldásáért
7. A holland reformátusok a XIX-XX. században, egyházszakadás, új egyházak, megújulás
8. Protestánsok helyzete Nagy-Britanniában, a liberalizmus eredménye
9. Az egyház és a munkáskérdés Hollandiában, Svájcban és a skandináv államokban
10. Külmiszió, A. Schweitzer, D. Livingstone
11. Hitvalló Egyház, és a Barmeni Hitvallás
12. Törekvések a protestáns unióért, és a zsinat-presbiteri egyházszervezetért
13. II. Vatikáni Zsinat
14. Charta Oecumenica
15. Dominus Iesus elemzése

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés

Kötelező irodalom:

- Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.
- Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.
- J. Colijn, Egyháztörténelem, Sáropatak, 1996.
- K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.
- Theologiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei

Ajánlott irodalom:

- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sáropatak 1906
- Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.
- Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.
- Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936.
- A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.
- Bodoky R., Livingstone, Budapest, 1969.
- Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.
- Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.
- Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
- M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.
- M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.
- M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.
- J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.
- Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.
- Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.
- Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.
- J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.
- Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.
- Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.
- Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

c) Valláspedagógiai sáv

HT VPPGV71 – KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköreibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képessé váljanak nevelési célok és lelkipásztori szempontok egyidejű érvényesítésére.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<i>Elsajátítandó készségek, kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkipásztori feladatok felfedezése ▪ Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által ▪ Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében. 				
<i>A tantárgy programja:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai 2. A kollégiumi nevelés funkciói 3. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai 4. Közösségépítési feladatok és módszerek 5. Műhelymunka 6. Az egyéni lelkipásztorság alkalmi 7. A segítő beszélgetés 8. Hospitálás 9. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben 10. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer 11. Műhelymunka 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ld. ajánlott irodalom 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976. ▪ Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992. ▪ Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997. ▪ Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981. ▪ Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001. ▪ Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990. ▪ Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000. ▪ Rác J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998. ▪ Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003. ▪ Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996. ▪ Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993. ▪ Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980. 				

Szabadon választható tantárgyak

HT VPPGV57 - EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hittanoktató üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálta lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezetek istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatosan, melyről írásos beszámolót készítenek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
12. Az egyház mint communio sanctorum 13. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben 14. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése 15. Hallgatói beszámolók 16. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái 17. A prédikáció mint kommunikáció 18. Meditáció és imádság 19. Hallgatói beszámolók 20. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai 21. Valláspedagógiai kommunikáció 22. Hallgatói beszámolók				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none">▪ Hospitálási jegyzőkönyv beadása▪ Zárthelyi dolgozat				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none">▪ Friedrich Schulz von Thun: A kommunikáció zavarai és feoldásuk▪ Németh Dávid: Pasztorálandropológia, KRE-L'Harmattan, Budapest, 2012. (177-239.)				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none">▪ H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.▪ F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.▪ Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.▪ J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.▪ Hézszer G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.▪ R. Otto, A szent, Bp. 1997.▪ F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.▪ W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.▪ K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.▪ J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.▪ R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.▪ M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.				

HT VPPGV58 - ÖNISMERETI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: A gyakorlaton való részvétel és az írásbeli beadványok értékelése ötfokú skálán
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A vallásánárképzésen belül lehetőséget, teret és időt biztosítani az érdeklődő (vallásánári munkára készülő) hallgatók számára ahhoz, hogy – nem utolsó sorban a választott hivatás vonatkozásában – elemezzék önértelmezésüket, alaposabban megismerjék személyiségüket, és önismeretüket tudatosan használják feladatkörük betöltése közben.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A motiváció 2. Az identitás 3. Életrajzunk meghatározó eseményei 4. Verbális és nonverbális kommunikációnk jellemzői 5. Problémás helyzetekben tanúsított viselkedésünk 6. Személyes értékrendünk 7. Viszonyulásunk a másik nemhez 8. Erőforrásaink és tartalékaink 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Önismereti csoportban való aktív részvétel Olvasónapló és önreflexió készítése				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ Ld.: Ajánlott irodalom				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ F. Várkonyi Zsuzsa: Tanulom magam, Balatonfenyves 2000. ▪ Horney, Karen: Selbstanalyse, 3. Aufl., München 1980. ▪ Rattner, Josef: Selbsterkenntnis und Menschenkenntnis, 2. Aufl., München 1975. ▪ Riemann, Fritz: Grundformen der Angst. Eine tiefenpsychologische Studie, München 1999 (1961). ▪ Rudas János: Delfi örökösei. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlat, 4. kiadás, h.n. 1990. ▪ Schick, Erich: Seelsorge an der eigenen Seele. Geistliche Lebensregeln zur inneren Ordnung, Hamburg 1963. ▪ Thomas, Klaus: Selbstanalyse. Die heilende Biographie, ihre Abfassung und ihre Auswirkung, 2. verb. Aufl., Stuttgart 1976. 				

HT VPPGV74 - ALKOHOL- ÉS DROGFÜGGÉS MEGELŐZÉSE				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:			Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	magyar	Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az egyéni tragédiák és az osztálytársadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése a szenvedélybetegség alapos elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.				
<i>A tantárgy programja:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca 2. A drogok típusai és csoportosításuk 3. Az alkoholizmus típusai és biológiai hatásai 4. Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája 5. A drogkarrier kialakulása 6. A szenvedélybetegek családja 7. Drogprevenció és egészségfejlesztés 8. Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben) és egy filmreflexió megírása.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ld.: Ajánlott irodalom 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997. ▪ Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994. ▪ Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995. ▪ Battergay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982. ▪ Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984. ▪ Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991. ▪ Bölcsföldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009. ▪ Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995. ▪ Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984. ▪ Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal. ▪ Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtgefahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus. Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996. ▪ Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előéletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001. ▪ Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003. ▪ Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003. ▪ Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995. ▪ Rác József et al.: A drogkérdésről őszintén, Budapest 2000. ▪ Rác József, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998. 				

- Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
- Siklós József: Pohárcsere, Budapest 1984.
- Simek Zsófia/Fekete János: Az alkohológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
- Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

HT VPPGV70 - HÁTRÁNYOS HELYZET

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka, a ZH és a dolgozat alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hátrányos helyzetű emberek és problémáik iránti szociális érzékenység kialakítása és fejlesztése, kiutak keresése, érvek kialakítása és ütköztetése, valamint a pedagógiai módszertani konzekvenciák levonása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hátrányos helyzetű emberek problémáinak megismerése, saját szociális érzékenységének elmélyítése révén a vallásnári pályára készülő hallgató alkalmat kap (szakmai) kommunikációs készségének fejlesztésére és differenciált (különböző képességű személyek és csoportok körében való) alkalmazásának gyakorlására. Ez segíthet abban, hogy a nem fogyatékos tanulókat is ösztönözni tudja a sajátjuktól eltérő magatartásformák, a más konstellációban más hangsúlyt kapó értékek elfogadására és megbecsülésére. A nézőpontváltás képességének fejlesztése révén – a keresztyéni hitben is gyökerező – felelős embertársi kapcsolat alakulhat ki a fogyatékossgal együtt élő emberek, valamint a hallgató, ill. később a hallgatókra bízott tanulók között.

A tantárgy programja:

1. (Halmazottan) hátrányos helyzetű embertársaink – teológiai és szociológiai alapú megközelítés
2. A hátrányos helyzet kialakulásának problematikája
3. Hátrányos helyzetű növendékek az iskolában és a gyülekezet periferiáján
4. A diszkrimináció kérdésköre
5. A fogyatékossgág jelensége a teológiában, a történelemben és a szociológiában
6. A roma identitás
7. A hátrányos helyzetben levők segítése a pedagógia módszereivel
8. A hátrányos helyzetben levők segítése az egyházban

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (10 oldal terjedelemben), valamint egy zárthelyi dolgozat megírása.

Kötelező irodalom:

- Internet, valamint ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- Adam, G., Schweitzer, F. (szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005, 127-208.
- Árvay Dóra et al. (összeáll.): Romák a XXI. század Magyarországn. Multidiszciplináris konferencia a Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium szervezésében, Budapest, 2001.
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995, 187-308.
- Hátrányos helyzet, in: Educatio. Pedagógia – szociológia – história – pszichológia – politológia, 1997/1.
- Kálmán Zsófia: Bánatkő. Sérült gyermek a családban, Budapest 1997.
- Kozma Tamás: Hátrányos helyzet: Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei. Budapest, 1975.
- Rácz József: Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.

- Várnagy Elemér/Várnagy Péter: A hátrányos helyzet pedagógiája, Budapest 2000.
- Zászkaliczky Péter, Verdes Tamás: Tágabb értelemben vett gyógypedagógia: a fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományában. Tanulmányok Gordosné Szabó Anna tiszteletére, Budapest, 2004.

HT VPPGV73 - CSALÁDI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Dr. Thoma László Róbert	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Thoma László Róbert	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Zh/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Mélyebb betekintést adni a kommunikáció primer közegében való működésre. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségeinek a családi kapcsolatokban való speciális megjelenési formáit felismerni és jelentéseit mélyebben megismerni. A tapasztalati anyagot a teamekben elkészített családi videofelvételek elemzése fogja adni ehhez. Az elméleti háttér: a megadott, ill. javasolt szakirodalom alapján.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A kommunikáció fejlődése és zavarai a családban
2. A diadikus és triadikus kommunikáció Bowen-i szemlélete
3. A család, mint kis csoport kommunikációs sajátosságai
4. Konfliktuskezelés a családban
5. Diszfunkcionális kommunikáció korrekciós lehetőségei
6. A Home video módszere

A hallgató a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos diszkussziója, illetve módszertani demonstráció, oktatófilm megtekintése révén elméleti és gyakorlati ismereteket szerez a családon belüli kommunikációs formák értelmezéséről és elemzéséről, és ezek segítő kommunikációs gyakorlatában hasznosítani tudja.

Évközi tanulmányi követelmények:

Videofelvétel elemzése megadott szempontok alapján, valamint egy 15 perces demonstrálandó anyag elkészítése.

Kötelező irodalom:

- Bagdy Emőke (szerk.) : Párkapcsolatok dinamikája. Animula, 2002.
- Buda B.: „Double bind”. Magyar Pszichológiai Szemle, 1965. 22. 640–645. o.
- Buda B.: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Animula, Bp. 2001.
- Cseh-Szombathy László: A házastársi konfliktusok szociológiája. Gondolat, Bp. 1985. 4-6.fej.
- Chapman, Gary: Családi összhangzattan. Harmat, Bp. 2001.
 - Egymásra hangolva.
 - Kamaszokra hangolva.
 - Gyermekekre hangolva.
 - Szólóban.
 - A szeretet másik arca – a harag.
- Schepers, G.- König, C.: Családi videotréning. Animula, 2000.

HT ETRRV61 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a hallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösségszervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkesítő szolgálatot végezzenek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A szaktárgy sikeres elvégzése révén református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházszerzés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházzsociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértéződnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkesítő szolgálat szociológiai összetevőiről.				
<i>A tantárgy tematikai felépítése:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A szociológia tudományos szemlélete 2. A szociológiai kutatás módszertana 3. A vallás mint a szociológia tárgya 4. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában 5. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája 6. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete 7. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció 8. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság 9. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás 10. Elméletek: Új vallási mozgalmak 11. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában 12. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Rendszeres, aktív órai részvétel Kötelező szakirodalom olvasása Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma ▪ Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest ▪ Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet). Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm ▪ Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható 				

Szaktudomány

HT TNS5010 - VALLÁSDIDAKTIKA I. (SZAKMÓDSZERTAN)				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcsan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A vallásdidaktika feladata 2. Főbb didaktikai koncepciók I. 3. Főbb didaktikai koncepciók II. 4. A tantervkészítés alapelvei 5. Oktatási célok a vallásoktatásban 6. Az óra-előkészítés lépései 7. Az óra felépítése 8. A bibliatanítás didaktikai elvei 9. A bibliatanítás céljai 10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I. 11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II. 12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998▪ Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.▪ Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none">▪ H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996▪ F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997▪ J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992▪ R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999▪ G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.▪ Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.▪ G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.▪ Ch. Grethlein, Fachdidaktik Religion, Göttingen 2005.				

HT TNS5011 - VALLÁSDIDAKTIKA II. (SZAKMÓDSZERTAN)

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavasz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának módszertana
3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája
4. Az etikai tananyag oktatásának módszertana
5. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája
6. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
- Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
- Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

- Dobos L., Játék a hittanórán, Abaliget 2002.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996.
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997.
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992.
- F. Oser/ W. Althof, Moralische Selbstbestimmung, Stuttgart 1992.
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
- V. Pfeifer, Didaktik des Etikunterrichts, Stuttgart 2003.
- R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT TNS5110 - VALLÁSPEDAGÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

	kötelező	őszi	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy vizsgálja a vallásosság jelentőségét az egyén és a társadalom életében, a vallásosság alakulásának életkori sajátosságait, valamint a vallási szocializáció hatásait. Rámutat a vallásosság fejlesztésének pedagógiai lehetőségeire, sorra veszi azokat a célokat és feladatokat, amelyeket a keresztyén nevelésnek be kell töltenie.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vallás és vallásosság 2. Vallás és hit 3. A vallásosság élettörténeti fejlődése I. 4. A vallásosság élettörténeti fejlődése II. 5. A vallástanár személye 6. Vezetői attitűdök 7. Az érett vallásosság ismérvei 8. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben I. 9. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben II. 10. A keresztyén nevelés feladatai 11. A keresztyén nevelés céljai 12. A valláspedagógia története 13. A valláspedagógia főbb koncepciói 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Boross G., Bevezetés a valláspedagógiába (jegyzet) ▪ Pálhegyi Ferenc, Pedagógiai kalauz, Budapest 1997. ▪ Németh Dávid, Hit és nevelés, Budapest, 2002. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H. Schmidt, Leitfaden Religionspädagogik, Stuttgart 1991. ▪ G.R. Schmidt, Religionspädagogik, Göttingen 1993. ▪ Ch. Grethlein, Religionspädagogik, Berlin, New York 1998. ▪ J. Kunstmann, Religionspädagogik, Tübingen-Basel 2004. 				

HT TNS5111 - SZAKMÓDSZERTANI SZEMINÁRIUM IKT ISMERETEKKEL				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT TNS5010 – Vallásdidaktika I. (Szakmódszertan) HT TNS5011 – Vallásdidaktika II. (Szakmódszertan)	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Írásbeli beadvány
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Az elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában 				

- Csoportos munkában együttműködési képesség,
- Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója
- Egymás munkájának értékelése és segítése

A tantárgy programja:

1. Tankönyvismeret
2. Tanári segédkönyvek használata
3. Hospitálás (megfigyelési feladatokkal)
4. Hospitálási megfigyelések kiértékelése
5. Szaktudományos elemző munka meghatározott tananyaghoz
6. Didaktikai analízis készítése
7. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk
8. Segédanyagok felkutatása és használata
9. Oktatási segédeszközök használata
10. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat

Kötelező irodalom:

- 11. és 12. osztályos hittankönyvek és tanári segédkönyvek
- Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek,
- Módszer- és ötletgyűjtemények,
- Lexikonok

HT TNSX131 – SZAKOS GYAKORLAT ÉS GYAKORLATKÍSÉRÉS

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

Gyakorló iskolai gyakorlat, amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 30 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, és a Szentendrei Református Gimnázium, mint a KRE gyakorlóiskolái adnak helyet.